

KJAK

Loyvið **kvinnum** at arbeiða fulla tíð

MAIBRITT
MOHR,
FORKVINNA

Almanna- og
heilsurøktarafelagið

Búskaparráðið almanna-
kunngjörði fyrr í ár búskap-
arfrágreiðingina fyri várið
2012. Sambært ráðnum er ein
av størstu avbjóðingunum
í lýtuni fólkafráflyting og
vantandi fólkatilflyting. Eitt
ítøkiligt boð frá teimum uppá,
hvussu vit kunnu loysa hesar
trupulleikarnar, er at hava
góðar útbúgvingar-, bústaðar-
og arbeiðsmøguleikar. Hetta
eru týðandi viðurskifti, sum
kunnu vera avgerandi fyri,
um fólk venda heim aftur
eftir loknan lestur, ella um
tey lata vera við at flyta av
landinum.

Útbúgvingin til heilsu-
røktara varð sett á stovn í
2008. Absolutt ein góð avgerð,
tí tørvurin á heilsurøktarum
er stórur og verður enn størri
í framtíðini. Sambært kann-
ing, ið Nærverkið læt gera
fyri fáum árum síðan, veksur
tørvurin á m.a. heilsustarvs-
fólki komandi árin. Miðal-
aldurin hjá heilsurøktarum er
høgur, so hóast nýútbúgvinn
koma til á hvørjum ári, fara
eisini fleiri frá; antin tí tey
verða pensjónistar ella gevast
at arbeiða vegna slit.

Hóast tørvurin á heilsu-
starvsfólki er stórur, ganga
nýútbúnnir heilsurøktarar

arbeiðsleysir. Fleiri teirra
arbeiða tímaløntar vaktir á
ymsum stovnum, men fáa
ikki fast starv. Stovnarnar
siga, at teir hava ikki pening
at seta fólk í fast starv. Hesir
tímaløntu heilsurøktararnir
verða hvønn mánað snýttir
fyri eftirløn. Harafturat ána
teir ikki, hvussu nógvan
pening teir hava at liva av um
mánaðin. Lønin er jú tengd
at, hvussu nógvur tímaløntar
vaktir heilsurøktarin fær
skavað saman.

Í sendingini, Heima sum
longst, kom fram, at heilsu-
starvsfólk ikki fáa fullan
arbeiðsdag. Á fleiri arbeiðs-
plássum er vanligt, at ar-
beiðsdagurin er sjei tímar
ella styttri. Hetta forðar
fyri, at fólk verða sett í full-
tíðarstarv, og tað er tíverri
galdandi fyri flestu heilsu-
starvsfólk á almanna- og
heilsuøkinum.

Ónøktandi er, at so
nógv heilsustarvsfólk ikki

sleppa at arbeiða fulla tíð
og harvið forvinna sær ta
løn og eftirløn, ið ein full løn
gevur. Nakrir heilsurøktarar
ynskja at arbeiða fulla
tíð ella kanska 90 %. Men
tíverri er veruleikin, at
flestu limir okkara, ið eru
kvinnur, arbeiða millum
70 og 80 %. Byrjanarlønin
hjá heilsurøktarum í fullari
tíð er 22.259,44 kr. og enda-
lønin 24.279,45. Hóast hetta
var miðallønin hjá heilsu-
røktarum í januar bert 18.026
kr.

Nú ið Jørgen Niclasen í
fleiri mánaðir hevur tosað
so nógv um, at tað skal loysa
seg at arbeiða, kann eg bara
staðfesta, at hetta ikki er
galdandi fyri stóran part av
heilsurøktarunum. Hesin
lág-lønarbólkur fær ikki so
frægt sum fulla arbeiðsviku.
Arbeiðir nakar longur enn
avtalað tímatal, fáa vit tað
aloftast til avspáking og ikki
sum eyka løn.

Eingin veit veruliga, hví
so nógv heilsustarvsfólk
arbeiða niðurstetta tíð. Er tað
tí, at arbeiðið er likamliga og
sálarliga tungt? Um hetta er
rætt, er tað so rímligt, at vit
sjálv noyðast at gjalda fyri,
at vit ikki verða niðurslitin
av arbeiðsávum? Nei, als
ikki! Arbeiðsumstøðurnar
eiga sjálvandi at vera soleiðis,
at øll megna at arbeiða fulla
tíð.

Hetta eigur at vera ein
sjálvfylgja:

- Heilsurøktarar verða sett-
ir í fast starv og fáa løn og
eftirløn fyri fulla tíð, um
teir ynskja tað. Annars
hava vit alt ov lítið at
liva av í gerandisdegnum,
eins og at vit verða fátøk
gomul.
- Heilsurøktarar kunnu
arbeiða fulla tíð, tí at
arbeiðsumstøðurnar og
normeringarnar eru
góðar. Arbeiðið er ikki ov

tungt, og tí verða vit ikki
niðurslitin.

Kann nakar ímynda sær,
at menn velja at arbeiða
niðurstetta tíð, tí at arbeiðið
er so strævið? Ella kann
nakar upplýsa mær, um tað
er vanligt í nøkrum mann-
fólkayrki, ikki at sleppa at
arbeiða fulla tíð?

Vit eru umleið 2.000 færri
kvinnur enn menn í Fø-
royum. Vilja vit hava fleiri
konufólk til Føroya? Og vilja
vit fyribyrgeja, at munurin
millum talið á monnum og
kvinnum ikki bara veksur? So
mugu vit gera umstøðurnar
hjá konufólki liviligari, so-
leiðis at tær kunnu forsyrgeja
sær og møguligum børnum.
Fyrsta stig má vera at loyva
øllum kvinnum at arbeiða
fulla tíð!

Sendistova

HERI
MOHR

Í Sosialinum nr. 34 lesa vit
»nøkur fakta um Sendistovu
Føroya í London« – tikið
úr facebook, sum hann, ið
hetta skrivar, ikki hevur –
og at »okkara sendistova í
Bretlandi er okkara fyrsta
sendistova og eldri enn
løgmanseitið.«

Sendistova er tað sama
sum *embassy* á enskum
og *ambassade* á danskum.
Tað sigur orðabókin. Mær
vitandi hevur tað danska
ríkið bert eina ambassadu í
Onglandi. Hesi »fakta«
eru so statt beinleiðis ósonn
av teirri einföldu orsök, at
uttanríkismál er ikki yvirtikið
málsøki. Tað er barnsligt møn-
at kalla okkara umboðsstovu
í London fyri ambassadu.
Sandkassaspæl verður slíkt
kallað á danskum. Tað er
eisini ósatt, at »Sendistova
Føroya í London« er eldri

enn lögmanseitið. Okkara
umboðsstova í Aberdeen/
London hevur 62 ár á baki,
meðan lögmanseitið er fleiri
hundrað ára gamalt.

Samskiptið millum
Bretland og Føroyar øktist
í stóran mun í 1940, tá ið
Føroyar og Danmark vórðu
hersettar ávikavist av bretum
og týskarum. Í figgjarlógini
1950/51 játtaði lögtingið
39.557,00 krónur til *Umboð
uttanlands*, og landsstýrið
setti Odmar Skarðhamar
sum stjóra í einari føroyskari
umboðsstovu í Aberdeen. Tá
hann gavst vegna aldur, setti
landsstýrið Sofus Poulsen
sum stjóra – eisini í Aberdeen.
Fleiri ár seinri játtaði lögtingið
pening til eina viðskiftastovu
í Keypmannahavn, og lands-
stýrið setti Trygva Johansen
sum stjóra. At hendan við-
skiftastovan eins og um-

boðsstovan í Onglandi eru
til stóra nyttu, er fleiri ferðir
prógvað.

Okkara umboðsmaður í
Skotlandi/ Onglandi hevur
í 62 ár gjørt eitt gott og
krevjandi arbeiði til gagns
fyri okkara uttanlanda handil
og ferðavinnu og at hjálpa
og vegleiða føroyingum í
Stórabretlandi. At so fer at
verða framyvir, er sjálvsagt.
Og at umboðsstovan, flutt
úr Aberdeen til London,
framhaldandi fer at arbeiða
nær tengt at tí dansku am-

bassaduni, er ikki annað enn
rímligt, eins og landsstýrið
sjálvandi má arbeiða nær
tengt at uttanríkisráðnum í
Keypmannahavn. Eyðmýkj-
andi trolaragølan í Russlandi
hevði valla uppstaðið, um
landsstýrið – í hesum føri
landsstýrismaðurin við fiski-
málum – avgreiddi málið
professionelt um tað dansku
ambassaduna í Moskva.

Sum vituligt er, krevur
okkara umboðan uttanlanda
neyðuga figging, og tað er
áhugavert at kanna, hvussu

lögtingið hevur játtað pening
til hetta almenna økið:

Frá 1950/51 til 1997, altso í 47
ár, øktist tann fyrsta játtanin,
39.557 krónur, so líðandi til
2,3 milliónir samanlagt til
umboðsstovuna í Aberdeen
og viðskiftastovuna í Keyp-
mannahavn. Men so komu
aðrir bollar í suppuna.

Til uttanlandamál játt-
aði lögtingið í 2003 11,3 milli-
ónir, í 2004 10 milliónir, í
2005 15,2 milliónir. Og so
rullaði lavinan: Í 2008 játtaði
lögtingið 30,2 milliónir til eitt

uttanríkismálaráð við øllum
tilhoyri, í 2009 47,2 milliónir,
2010 48,3 milliónir og 2011 41,3
milliónir.

Í 6 ára skeiðnum 1993-1997
jattaði lögtingið 13 milliónir
til uttanríkismál og í 6 ára
skeiðnum 2003-2008 94,3
milliónir, ella ein hækking
upp á meira enn 700 %. – *Stik
den!*

Tað danska kongaríkið
hevur eina sera væl útbygda
og dugnaliga uttanríkis-
tænastu – telist millum tær
bestu í heiminum – við am-
bassadum og ambassadørum
í meira enn 150 londum.
Har kann landsstýrið fáa
alla neyðuga ekspertisu
og upplæring og hjálp við
skilagóðum samstarvi, tí sum
kunnugt eru vit (enn) ein
partur av tí danska ríkinum.

Hetta stutta, sum her
er skrivað, er eitt dømi um,
hvussu virsið *nationalisma*
kann avskepla realitetssansin
og reingja sannleikan og
veruleikan við álvarsligum
avleiðingum. Eitt er óstýrilig,
teymaleys nýtsla av skatta-
borgaranna pening, tað
kann lögtingið og landsstýrið
steðga, verri er, at vit so líð-
andi gerast veruleikafjar,
apatisk. Floytandi líkaglað.